

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

An necessarius sit Baptismus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83011)

eternam; fidei & regenerationis idem primum ponitur. Vita eterna, regnum celorum.

VERSUS 4.

Dicit ad eum Nicodemus: Quomodo potest homo nasci, cum sit senex? Nunquid potest in ventrem matris sue iterato introire & renasci?

QVAESTIO I.

Quid sit renasci ex aqua?

Aquam negant esse aquam. §. 1. Caluinus aquam hoc loco negat aquam esse, sed affirmat esse Spiritum sanctum. Et lib. 4. instit. cap. 16. *per aquam & Spiritum, hoc est per Spiritum, qui purgando & irrigando fideles animas vice aquae fungitur.* Bullingerus non rejicit expositionem eorum qui per aquam significant vitam aeternam, sed dubitat: Hinc Caluini amore, inde veritatis via proferenda sententia impeditur. Scharpius asserit, si aquam significat, aquam tum homonymiam esse in regno Dei, non enim significare vitam aeternam, sed Ecclesiam. Verum soluendo nodum stringit, si enim Ecclesia arceatur, multo magis regno caelesti. Nemo enim extra arcam, nemo extra Ecclesiam saluatur. Et iam ante demonstraui, regnum caelorum & vitam aeternam eodem modo hic accipi.

Aqua Baptismum significat Lutherana. §. 2. Magis ingenue Lutherani veteres veram aquam interpretantur. Brennius homil. 25. cum ait, *Baptismum per aquam intelligi.* Quamuis nomine Baptismi totam Euangelij doctrinam accipiendam putet; quod falsum est, aliud est Baptismus, aliud doctrina Euangelij. Quemadmodum aliud baptizare, aliud euangelizare. Paulus se non ad baptizandum sed euangelizandum missum à Deo protulerit. 1. Cor. 1. 27.

Causa tam nouae quam absurdae opinionis, est Calvinianis, ne concedere cogantur agi de baptismo, si enim concedant sermonem esse de baptismo, eius etiam necessitatem indicare fatendum est. Hic tamen aquam proprie & baptismum accipiunt veteres omnes. Nullo omnino excepto, ut ex sequenti disputatione plenius intelligitur. Ratio id ipsum suadet: alius enim in scriptura locus nullus est firmus, quo ad baptismum probemus, nisi ille quem hic tractamus, sed de necessitate alia est disputatione.

VERSUS 5.

Respondit Iesus: Amen amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei.

QVAESTIO I.

An necessarius sit baptismus?

Quid ad iustificationem requiratur. §. 1. Multo apertius Scriptura ad iustificationem baptismum quam fidem exigit: nisi quis renatus fuerit. Respondet Pareus lib. 1. de iustif. cap. 16. [Scripturas requirere poenitentiam & sacramenta

ad conuersionem, regenerationem, & salutem peccatoris (licet dispari necessitatis gradu) Verum est: & hoc allegata docent. Requiritur vero ad iustificationem peccatoris, quae est remissio peccatorum, aliter non docent, & est falsum. Hanc enim accipere est solius fidei proprium.]

Respondeo: peruersam & impiam doctrinam esse, & sibi repugnantem. Sic enim poenitentia & sacramenta ad iustificationem necessaria non sunt, nec ergo ad conuersionem, regenerationem & salutem. Adhuc enim omnia sufficit iustificatio. Si iustus es ex peccatore factus ante poenitentiam, certissime saluus eris ex Caluiniana haeresi, quae iustitiam ita indelebilem esse docet, ut nulla scelerum atrocitate, nulla multitudine amitti possit. Deinde iustificatio, quam illi falso sola non imputatione definiunt, sine regeneratione esse non potest, regeneratio sine poenitentia esse non potest. Ergo nec sine poenitentia iustificatio. Quod vero necessarium est ad tertium, necessarium est ad id, quod sine tertio esse non potest. Si Sol necessarius est ad florem, etiam necessarius est ad fructum, qui sine flore nasci non potest. Baptismus autem esse necessarium ad remissionem ex eo constat, quod act. 22. 16. dicitur: *Baptizare & abluere peccata tua in nomine ipsius.* Vana igitur illa est distinctio. Verum ex ipso facile ostendit ipsi sibi contradicere. Bellarminus lib. 1. de gratia & libero arbitrio cap. 4. probat gratia habituali vos iustificari. Præterea, inquit, *Baptismus non quomodocumque iustificat, sed per modum regenerationis, sicut enim legitur Ioannis tertio: Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, &c. & ad Titum tertio: saluos nos fecit per lauacrum regenerationis. At regenerari non est aliquid agere, sed nouam naturam, & diuinam ac supernaturalem formam accipere, unde filij Dei nominemur & similes: iustitia igitur, quae per Baptismum acquiritur, non est actualis, sed habitualis, quae per modum forme in anima inheret, eamque ad esse quoddam diuinum & supernaturale uehat.* Hinc ipse apponit: *Rursus propositio falsa, quia præter actualem & habituales iustitiam datur tertio sine actu vel habitu, imputata seu fidei: ideo nihil sequitur.*

Regeneratione Baptismi ut ille sentit, non acquiritur iustitia actualis, nec habitualis, sed tertia imputata seu fidei; Baptismus igitur requiritur non ad gratiam aliquid inuisibilem, sed ad gratiam fidei, seu non imputationem peccatorum, hoc est, remissionem.

Beza dubitat an de Baptismo agatur, & respondet tamen ad Catholicorum argumentum. [Si aqua nomine Baptismus specialiter intelligatur, ut qui peculiariter sit nostrae regenerationis sacramentum, sic accipienda est hæc sententia, ut respexerit Christus communem Ecclesiae ordinem, & neque tamen simpliciter gratiam Dei adstrinxerit baptismi Sacramentum, quasi sit absolute & sine exceptione necessarium, quum mox regeneratio spiritui, nulla facta aqua mentione, attribuitur, & idem alioqui sit statuentium de manducatione carnis, & potu sanguinis Christi infra 6. 53. idem etiam multo magis de fide actuali dicendum esset, ex Marc. 16. 16. & Heb. 11. 6. Sic quoque fides omnis erit ex auditu ex Rom. 10. 17. quae omnia cum absurdissima sint, omnino extra metas excurret alicubi Augustinus defendendae aduersus Pelagianos veritatis studio abreptus: quod est etiam postea distinctionibus aliquot ab ipsis Scholasticis mitigatum.]

At verba Christi clara sunt, quam ut faciem illud patiantur. Regenerationem ex aqua & Spiritu sancto Christus requirit, ideo baptismum necessarium ponit.

Recent

Recentiores Caluiniāni eas consequentias habent, vnde facile deducere liceat baptismum eos necessarium putare, licet aliqui negare soleant. Schapius in cursu Theolog. de baptismo controuertit. i. infantes probat baptizandos hinc verbis, argumento 8. [Si infantes possunt saluari Matth. 19. 14. & si nihil impurum ingreditur regnum cælorum Iohann. 3. 5. & 5. Apocal. 21. 27. & si infantes sunt polluti Pfalm. 51. 7. Rom. 1. 14. tum infantibus non debet denegari purgationis & regenerationis symbolum: at prius locis citatis, Ergo.]

Itaque sine baptismo impuros putat infantes, si impuri, igitur cælum ingredi non possunt. Quod si nostrum argumentum firmum non est, labascit & caluiniāni hominis, & ostium aperitur Anabaptismo.

§. 2. Aquam autem ad regenerationem pertinere nos Petrus docet, dum vocat lauacrum regenerationis. Regeneratio autem iustificationem complectitur. Ratio vero nulla erat, cur aquam nominaret, si de baptismo non agebat. Cur autem Spiritum sanctum nominaret, & eundem aquam diceret?

§. 3. Olim quoque contra necessitatem baptismi disputabant apud Cyprian. Epist. 72. ad Lubianum. Quo in loco quidam quasi euacuare possint humana argumentatione, predicationis Euangelica veritatem, catechumenos nobis opponunt, si quis ex his antequam in Ecclesia baptizetur in confessione nominis apprehensus fuerit & occisus. an spem salutis & premium confessionis amittat, eo quod ex aqua prius non sit renatus. Sciant igitur huiusmodi homines suffragatores & fautores hereticorum, catechumenos illos primo integram fidem & Ecclesiam unitatem tenere, & ad debellandum diabolum de diuinis castris cum plena & sincera Dei patris, & Christi, & Spiritus sancti cognitione procedere: deinde nec priuari baptismi sacramento, vti pote qui baptizentur gloriosissimo & maximo sanguine baptismi, de quo & Dominus dicebat, habere se aliud baptismum baptizari. Sanguine autem suo baptizatos, & passione sanctificatos consummari, & diuina pollicitationis gratiam consequi, declarat in Euangelio idem Dominus, quando ad latronem in ipsa passione credentem & consistentem loquitur, & quod secum futurus sit in paradiso pollicetur.

Eadem est aliorum etiam sententia, Tertullian. lib. de baptismo. Hild. Pfalm. 118. Augustin. lib. 15. de Ciuit. capite 7. Retract. 2. cap. 18. vbi tamen exemplum Latronis non fatidonecum putat. Fulg. libro de fide ad Petrum cap. 3. Rabanus libro quarto de vniuerso. cap. 10. Bernard. Epist. 72. ad Hugonem.

Tertulliani hoc vetustissimo tempore ea erat Ecclesie sententia vtex hoc loco baptismi necessitatem probarent. Quam vero prescribitur nemini sine baptismo competere salutem, ex ille maxime pronuntiatione Domini, qui ait: Nisi natus ex aqua quis erit, non habet vitam, suboriuntur scrupulosi immo temerarij retractatus quorundam, quomodo, ex ista prescriptione Apostoli salus competat, quos tinctos non inuenimus in Domino, prater Paulum. Immo quum Paulus solus ex illis baptismum Christi induerit, aut preiudicatum esse de cætorum periculo, qui careant aqua Christi, vt prescriptio salua sit, aut rescindi prescriptionem, si etiam non tinctis salua statuta est. Audiui, Domino teste, eiusmodi, ne quis tam perditum existimet, vt vltro exagitem libidinem stultitiae, que alijs scrupulum incutiat. Et nunc illis, vt poterio respondeo, qui negant Apostolos tinctos. Nam si humanum Ioannis baptismum inierant, & dominicum desiderabant, quatenus vnum baptismum desinierat ipse Dominus in Euang. Tom. II.

minus, dicens Petro perfundi nolenti, Qui semel lauit, non habet necesse rursus, quod vti que non tincto non omnino dixisset: & hac est probatio exerta aduersus illos, qui adimunt Apostoli etiam Ioannis baptismum, vt destruant aqua sacramentum. An credibile videri potest, in his personis viam tunc Domini non preparatam, id est, baptismum Ioannis, que ad viam Domini per totum orbem aperiendam destinabantur? Ipse Dominus nullus penitentiae debitor tinctus est, peccatoribus non fuit necesse? Quid ergo alij tincti non sunt? Non tamen comites Christi, sed emuli fidei, legi Doctores & Pharisæi. Vnde & suggeritur, quum aduersantes Domino tingui noluerint, eos qui Dominum sequebantur, tinctos fuisse, nec cum amulū suis sapuisse, maxime quando Dominus cui adhaerebant, testimonio Ioannem extulisset. Idem docet Augustinus Epistol. 108. Augustinus hanc per aquam regenerationis necessitatem demonstrat. lib. 1. de peccatorum meritis & remiss. capite 16. Ex hac igitur imobedientia carnis, ex hac lege peccati & mortis, quisquis carnaliter generatur, regenerari spiritualiter opus habet, vt non solum ad regnum Dei perducatur, verum etiam a peccati damnatione liberetur. Simul itaque peccato & morti primi hominis obnoxij nascuntur in carne, & simul iniustitia, vitæque eterna secundi hominis sociati renascuntur in baptismo. Cytillus catech. 3. Per aquam dari gratiam ait, in eo etiam sacramento remissionem peccatorum constituit. Anastasius Sinaita libro 5. Ex aquis genitas gentes per baptismum regeneratas.

§. 4. Porro perire sine baptismo paruulos ex ferpentis similitudine docet Augustin. lib. 2. de peccatorum meritis & remissione. capite 27. Oportet autem vt si natus fuerit, renascatur, quia nisi quis natus fuerit denuo, non potest videre regnum Dei. Oportet igitur vt sacramento regenerationis, ne sicut illo male de hac vita exeat, etiam paruulus imbuatur. Quod non fit nisi in remissione peccatorum: quod etiam ipso loco Christus ostendit, cum interrogatus quomodo possent ista fieri, commemorauit quid Moyses fecerit in exaltatione serpentis. Cum igitur itaque per baptismi sacramentum morti Christi conformentur infantes, eos a serpentis morsu fatendum est liberari, si à Christiana fidei regula nolimus aberrare. Quem tamen morsum non in sua vita propria, sed in illo cui primitus inflictus est, acceperunt. Eandem sententiam probat etiam ex Cypriano lib. 3. de peccatorum meritis & remiss. capite 5. Quantum vero, inquit, ad cassam infantium pertinet, quos dixisti intra secundum vel tertium diem, quo nati sunt constitutos, baptizari non oportere, & considerandum esse legem circumcissionis antiqua, vt intra octauum diem eum baptismum qui natus est baptizandum & sanctificandum non putares, longe aliud in concilio nostro visum est. In hoc enim quod tu putabas esse faciendum, nemo consensus, sed vniuersi potius iudicauimus, nulli hominum nato, misericordiam Dei & gratiam denegandam. Nam cum Dominus in Euangelio suo dicat: Filius hominis non venit animas hominum perdere, sed saluare: quantum in nobis est, si fieri poterit, nulla anima perdenda est. Subdit Augustinus. Aduertisne quid dicat, quemadmodum sentiat, non tantum carni, sed anime quoque infantis exitabile esse atque mortiferum sine illo salutari sacramento exire de hac vita. Vnde si iam nihil aliud diceret, intelligere nostrum fuit, sine peccato animam perire non posse. Sed vide paulo post defendens innocentiam paruulorum, quid tamen de illis aperitissime fateatur.

Paruuli
Valde autem vtget Augustinus Cyprianum ma-
gna fiducia ex antiqua & indubitata fidei regula lo-
qui, & ex ea dubitationem de octauo die dissolueret regenera-
addit ille nunquam se audisse in Ecclesia sine pecca-
tionis per-
to nasci eant.

to nasci paruulos, ex quo & illud vt indubitatum infert, sine sacramento regenerationis perire.

§. 5. Obijcit Calvinus. [Etiam si demus Christum hic loqui de baptismo, non tamen sic virgenda sunt verba, vt salutem in externo signo includat: sed ideo potius aquam spiritui adiungit, quia sub illo visibili symbolo quam Deus Spiritu suo vitam & salutem totus in nobis efficit, testatur atque ob- signat.]

Respondeo. Salutem nostram non includi signo, sine signo tamen non conferri, per ipsum signum, vt causam instrumentariam dari. Non includit, non alligat virtutem uiam rebus ipse creator, sed quod sua sola potentia pollet, id opera creaturae efficit.

Ex aqua renascimur & Spiritu sancto. Aqua igitur etiam causa est renascendi. Iacobus Andreas Lutheranus ita definit. [Est, inquit, organum & instrumentum per quod in sanguine Christi virtute Spiritus sancti a peccatis absoluiur, regeneramur, renouamur.] Neque id negare se Beza in respons. ad acta proficitur. [Deus bone, quo tandem homines abripit rixandi libido: Num enim, quæso, organum siue instrumentum esse negamus aquam baptismi, quam illam esse dicimus signum visibile diuinitus ordinatum, quo menti nostræ representatur verus ille pro nobis effusus sanguis, non vt inane spectaculum, sed vt eius per fidem apprehensione, & spirituali applicatione, tum remissio peccatorum, tum imaginis Dei renouatio in nobis respiciantur.]

Beza instrumentum agnoscit.

§. 6. Occurrit tamen Calvinus apud Matth. 3. 11. dici baptizaturum Christum Spiritu sancto & igni. Non est ibi verus ignis, nec ergo hic aqua. Sed ignis qui ibi vocatur, non est ipsum Elementum, sed Spiritus Sanctus.

Retorqueri hoc argumentum validissimè potest. Cum enim promittit fore vt baptizentur Spiritu sancto, & igni, de solenni Spiritu sancti aduentu intelligit, vbi in igne datus est Spiritus Sanctus. Quemadmodum igitur eo tempore, & Spiritus Sanctus & symbolum eius dictum est, ita & hic de Spiritu sancto, & aqua agitur. Ignis ille seu Lux externum symbolum fuit, ita & hoc loco aqua, hoc est elementum cum Spiritu Sancto coniungitur.

Multa hereses contra baptismum.

§. 7. Mira est Sathanæ ad baptismum oppugnandum astutia; iam olim eius necessitatem Cæcilianiani negarunt. Epiph. hæres. 18. Archontici hoc sacramentum protius contempserunt, idem Epiph. hæres. 40. in sola cognitione etenim redemptionis, & iustitiæ perfectione collocarunt. Secuti sunt deinde Manichæi, Massaliani, & deinceps Pelagiani, Theopassitæ, Machometani, Albanenses, Petrosuffiani, Pseudoapostolici, Albigenes, Flagellantes, Wicleffitæ, alijque, vt mihi impudentes videantur Hæretici, qui talitæque infami societate in errorum suorum colluue gaudent, ex quorum condemnatione totius Ecclesiæ sententia per feriem omnium sæculorum ad nos deuenit. Non tamen in omnibus par sacramenti contemptus fuit.

Pelagiani paruulos renasci non liberari peccato.

Pelagianorum quidam paruulos egere baptismo fatebantur, non vt a peccato liberarentur, sed in Christo renascerentur. ita Augustin. lib. 1. de peccat. merit. & remiss. cap. 18. Sed illi mouent, & aliquid consideratione ac discussione dignum videntur asserre, qui dicunt paruulos recenti vita aditos visceribus matrum, non propter remittendum peccatum percipere baptismum; sed vt

spiritalem procreationem non habentes creentur in Christo, & ipsius regni celorum participes fiant, eo modo filij & heredes Dei, coheredes autem Christi. Quos Augustinus refutat, quod sequeretur non esse Christum pro illis mortuum; nam pro solis impijs est mortuus. Illis ægritudine carentibus non esse opus medico. Quæ apud eum legi possunt.

Contra eandem hæresin disputat idem Augustinus de verbis Apost. ferm. 14. probatque inter beatos & damnatos non esse medium infantium statum.

QVÆSTIO II.

An votum baptismi sit dispositio ad iustificationem?

§. 1. Bellarmin. lib. 1. cap. 14. de iustific. probat desiderium Baptismi esse dispositionem ad iustificationem. Cum enim illud sit medium ad salutem necessarium, voluntas eius suscipiendi in eo qui saluati velit, sit necesse est. Patet concedi potest esse dispositionem ad conuersionem, & salutem, non ad iustificationem. At conuersio ad Deum est ipsa iustificatio, aut si aliter accipias, est actus quem iustificatio consequitur.

Fruolium porro est, quod obijcit Simonem Magum baptismum petisse, nec tamen dispositum ad iustificationem: cum Petrus eum baptizatum excreetur. Non est tibi pars in verbo hoc, quia cor tuum non est rectum, &c. Et Iudæus ille veterator apud Socratem, qui Christianam fidem simulans pecunia confluente gratia sequi desiderauit & accepit baptismum, num dici potest fuisse dispositum ad iustificationem? Simonem non modo dispositum, sed etiam iustificatum credimus. Credit enim & baptizatus est. Certe dispositus fuit ad iustificationem cum credit. Iudæus ille apud Socr. lib. 7. cap. 17. desiderio baptismi ad maiorem nequitiam dispositus fuit. Nos de eius desiderio loquimur, qui sincere, ex lege Christiani, & fide baptismum suscipit, non de illorum improba impostura, qui baptismi profanatione auaritiæ seruiunt. Nequior autem Iudæo impostore est, qui ideo rectam voluntatem Cathæchumenorum ad baptismum anhelantium, atque in Ecclesiam ingredi cupientium, negat dispositionem esse ad iustificationem: quia hypocritis & simulatio sacramento abutentium, non sit dispositio. Iudæi fallacia, ne ad conuersionem quidem & salutem dispositio fuit: quod tamen sincero desiderio mediorum aduersarij concedit.

QVÆSTIO III.

An hinc Hæreticorum baptisma damnatur?

§. 1. Nemesianus baptismum hæreticorum damnatum a Christo existimauit: sed respondet Augustin. lib. 6. de baptismo contra Donatistas. cap. 11. 12. Iam vero quod Dominus ait: Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu, non potest introire in regnum Dei, quod enim adiuues ad id quod putat, omnino non video. Aliud est enim omnis qui intrabit in regnum celorum prius nascitur ex aqua & spiritu, quia nisi renatus fuerit ex aqua & spiritu, non intrabit in regnum celorum: quod utique falsum est. Nam & Simon ille magus natus erat ex aqua & spiritu, & tamen non intravit in regnum celorum. Sic fieri in regnum potest vt hæreticis etiam contingat. Aut si non nasci in regnum ex spiritu, nisi qui veraci conuersione mutatur, omnes celorum